ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 10.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 5-го *Февраля* — **1846** — *Wilno.* WTOREK, 5-go *Lutego.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 30 *Января.*

Высочайшій Рескриптъ,

данный на имя Главнаго Попечителя Императорскаго Человѣколюбиваго Общества.

Преосвященный Митрополитъ *Антоній!*

Разсмотрѣвъ представленный вами отчетъ о дѣйствіяхъ Совѣта Человѣколюбиваго Общества, за 29 й годъ со времени его учрежденія, Я къ совершенному удовольствію Моему удостовѣрился въ постоянномъ попеченіи его объ удовлетворительномъ состояніи основанныхъ имъ и ему подвѣдомыхъ учрежденій, сообразно благотворительной цѣли его распоряженій тѣми способами, кои ввѣрены и приращеніе коихъ въ послѣдствіи доставитъ Совѣту утѣшительное средство упрочить благосостояніе оныхъ на будущее время. Отдавая справедливость полезнымъ и ревностнымъ трудамъ Совѣта, руководимымъ Архипастырскимъ благословеніемъ и участіемъ вашимъ

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 30 *go Stycznia.*

Najwyższy Reskrypt,

do Głównego Opiekuna Cesarskiego Towarzystwa Człekolubnego.

Przewielebny Metropolito *Antoni!*

Przejrzawszy przedstawione przez was sprawozdanie z czynności Rady Towarzystwa Człekolubnego, za 29 rok od czasu jego założenia, przekonałem się z zupełném zadowoleniem o jéj ciągłéj troskliwości o należyty stan zakładów przez nią zaprowadzonych, jako też pod jéj zawiadywaniem zostających, stosownie do dobroczynnego celu jéj rozporządzeń temi środkami, które ma sobie powierzone, i których wzrost w kolei czasu poda Radzie możność utrwalenia dobrego ich bytu na przyszłość. Oddając słuszność pożytecznym i gorliwym pracom Rady, kierowanym przez arcy-pasterskie błogosławieństwo i udział wasz w uczynkach prawdziwie Bogu miłych i Mnie przyjemnych, poruczam wam oświadczyć Radzie szczególne Moje zado-

СМѢСЬ.

Нынѣшній переворотъ въ Сѣверной Африкѣ,

или

Абд-эль-Кадеръ и Арабская Эмиграція.

За двадцать вѣковъ до нашего времени, Римляне, послѣ продолжительной борьбы, вытѣснили въ Мавританію неутомимаго Югурту, представителя Ливійскихъ племенъ, отъ которыхъ происходятъ нынѣшніе Берберы, или Кабилы. Знаменитый бѣглецъ надѣялся найти тамъ безопасное убѣжище, но Римляне опутали его такими сѣтями, что онъ былъ выданъ имъ собственнымъ своимъ семействомъ.

Эта сцена Древней Исторіи была, повидимому, готова возобновиться. Современный Югурта, подобно прежнему, изгнанъ изъ новой Нумидіи, то есть, изъ Альжиріи, занятой и окруженной отовсюду Французскими войсками; потерявъ свой обозъ, не имѣя ни арміи, ни опоры, Абд-эль-Кадеръ удалился въ Марокко, Мавританію нашего времени. Недоставало одного Бокха; но Абдерраманъ уже вызывался заступить его мѣсто. Казалось, что Абд эль-Кадеръ погибъ безвозвратно.

Послѣдними событіями уничтожены всѣ надежды. Абд-эль-Кадеръ, дѣйствительно, ушелъ изъ

ROZMAITOŚCI.

Teraźniejsza rewolucya w północnéj Afryce,

czyli

Abd-el-Kader i Emigrracya Arabska.

Przed dwódziestu wiekami, Rzymianie, po długiéj i uporczywéj walce, wygnali do Maurytanii niepokonanego Jugurtę, naczelnika i wyobraziciela plemion Libijskich, których prawymi potomkami są dzisiejsi Kabylowie albo Berbery. Znakomity wygnaniec, spodziewał się znaleść tam przytułek i bezpieczeństwo; ale intrygi Rzymian otoczyły go taką siecią, iż przez własną swoję rodzinę został wydany w ręce nieprzyjaciół.

Ta scena dziejów starożytnych, zdawało się niedawno jeszcze, że się w naszych czasach ponowi. Teraźniejszy Jugurta, Abd-el-Kader, podobnie jak jego poprzednik wygnany z Nowéj Numidyi, to jest z Algieryi, zajętéj i otoczonéj przez wojska francuzkie, utraciwszy swój oboz, bez wojska i środków oporu, usunął się też do Marokko, Maurytanii naszych czasów. Nie dostawało jednego Bokcha; lecz i tu Sułtan Abderraman, gotów był miejsce jego zastąpić. Zdawało się, że Abd-el-Kader upadł bez powstania.

Następne atoli wypadki zniweczyły te wszystkie nadzieje. Abd-el-Kader opuścił wprawdzie Algieryą, jako

въ подвигахъ истинно-Богоугодныхъ и Мнѣ пріятныхъ, Я поручаю вамъ изъявить Совѣту особенное Мое благоволеніе и признательность,—пребывая къ вамъ навсегда благосклоннымъ.

На подлинной собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ Палермо,
1-го Ноября 1845 г.

—

Высочайшимъ Приказомъ, 18-го Января, Егерскаго Генералъ-Адъютанта Князя Воронцова Полка Полковникъ Баронъ *Меллеръ Закомельскій*, назначенъ Командиромъ сего полка.

— Высочайшимъ Приказомъ, 25-го Января, Военный Губернаторъ города Новгорода и Новгородскій Гражданскій Губернаторъ, Генералъ-Маіоръ *Зуровъ*, уволенъ въ отпускъ, для излеченія болѣзни, въ С. Петербургскую и Новгородскую Губерніи, на восемь мѣсяцевъ, съ отчисленіемъ отъ настоящей должности и съ оставленіемъ по Кавалеріи.

—

Въ слѣдствіе отношенія Г. Министра Внутреннихъ Дѣлъ о надобности продолжить по 1-е Августа 1846 года разрѣшеніе безпошлиннаго привоза изъ-заграницы хлѣба въ порты Остзейскихъ Губерній и Нарвскій, Г. Министръ Финансовъ входилъ съ представленіемъ въ Комитетъ Гг. Министровъ, по положенію коего, состоявшемуся 27-го минувшаго Ноября, Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: данное на навигацію прошедшаго года разрѣшеніе безпошлиннаго привоза изъ-за границы къ портамъ Остзейскихъ Губерній и къ Нарвскому яровой и озимой ржи, пшеницы, ячменя, овса, картофеля, гороха и вики, продолжить и на навигацію 1846 года по 1-е Августа, а съ тѣмъ вмѣстѣ разрѣшить и безопошлинный привозъ къ помянутымъ портамъ, до того же срока, муки и крупы дозволенныхъ сортовъ.

---

wolenie i wdzięczność, — pozostając ku wam na zawsze przychylnym.

Na oryginale własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką podpisano:

NIKOŁAJ.

W Palermo,
1-go Listopada 1845 roku.

—

Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 18-go Stycznia, Półkownik Półku Strzelców Jenerał-Adjutanta Xięcia Woroncowa, Baron *Meller-Zakomelski*, mianowany Dowódzcą tegoż Półku.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 25-go Stycznia, Wojenny Gubernator miasta Nowgoroda i Nowgorodzki Cywilny Gubernator, Jenerał-Major *Zurow*, uwolniony za urlopem dla poratowania zdrowia, do St. Petersburgskiéj i Nowgorodzkiéj Gubernii, na ośm miesięcy, z uwolnieniem od teraźniejszego obowiązku i zostawieniem w Jeździe.

—

W skutek zawiadomienia P. Ministra Spraw Wewnętrznych o potrzebie przedłużenia do 1-go Sierpnia 1846 roku pozwolenia, ażeby zboże przywożone było z zagranicy do portów Nadbałtyckich Gubernii i Narwskiego bez opłaty cła; P. Minister Skarbu czynił przedstawienie do Komitetu PP. Ministrów, po nastałém postanowieniu którego w dniu 27-m zeszłego Listopada, CESARZ JEGO MOŚĆ Najwyżéj rozkazać raczył: udzielone na czas przeszłoroczněj żeglugi dozwolenie przywozu z zagranicy do portów: Nadbałtyckich Gubernii i Narwskiego, bez opłaty cła, żyta, j rki, pszenicy, jęczmienia, owsa, kartofli, grochu i wyki, rozciągnąć i na żeglugę 1846 roku do 1-go Sierpnia, dozwalając zarazem przywozić do pomienionych portów, bez opłaty cła, w ciągu tegoż terminu, mąkę i krupy wymienionych wyżéj gatunków zboża.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 27 *Января*

Принцъ Людовикъ Наполеонъ подалъ правительству прошеніе, о дозволеніи ему отправиться во Флоренцію къ больному отцу, обязываясь возвратиться въ мѣсто своего заключенія, по первому востребованію. Министерство, не находя себя вправѣ дать принцу просимое позволеніе, предоставило ему обратиться къ Королю, отъ котораго зависитъ прощеніе.

Альжиріи; подобно противнику Марія и Силлы, онъ бросился на западъ; но Абд-эль-Кадеръ явился тамъ не бѣглецомъ: онъ увлекъ за собою народъ, и не только не выпрашивалъ себѣ убѣжища, чтобы скрыть свое пораженіе и стыдъ, но заговорилъ тономъ властелина, какъ человѣкъ, требующій царства.

Новое положеніе Абд-эль-Кадера представляетъ любопытное зрѣлище. Война, до сихъ поръ веденная Франціею, должна принять совершенно иной видъ, и все, повидимому, доказываетъ, что Французское Правительство найдется вынужденнымъ прибѣгнуть къ другой наступательной и оборонительной системѣ.

Необходимо войти въ нѣкоторыя этнографическія подробности, чтобы понять движеніе, происходящее на границѣ Мароккской Имперіи.

Оранская Провинція, или, вѣрнѣе, прежній Тлемесенскій Агалыкъ, населенъ Арабами, Кабилами, или Берберами, потомками древняго Ливійскаго поколѣнія, и жителями смѣшанными, происходящими отъ сихъ двухъ породъ. Всѣ сіи элементы находятся, если не совокупно, по крайней мѣрѣ раздѣльно и въ остальной части Альжиріи, и вообще на всемъ протяженіи Магреба, а окрестности Тафны составляютъ нѣкоторымъ образомъ общее ихъ средоточіе. Такое сближеніе объясняется Исторіею. Можно сказать, что эта полоса, болѣе нежели другія, была подвержена, въ Средніе Вѣки, вторженіямъ народовъ. Государства Арабскія и Берберскія перемѣшиваются здѣсь во всѣхъ направленіяхъ. Такъ, послѣ паденія Багдадскаго Царства, господ-

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA.

Paryż, 27 *stycznia*.

Xiążę Ludwik Napoleon podał prośbę do gabinetu żądając, aby mu pozwolono udać się do Florencyi, odwiedzić chorobą złożonego ojca, i przyrzekając powrócić do więzienia na każde zawezwanie. Gabinet, nie sądząc się w mocności udzielenia Xięciu takiego pozwolenia, odesłał go do Króla, który sam jeden tylko może ułaskawić.

---

niegdyś przeciwnik Maryusza i Sylli, i jak on rzucił się na Zachód; lecz przybył tam nie jako wygnaniec. Abd-el-Kader pociągnął za sobą naród, i zamiast błagać schronienia, jako łaski, gdzieby mógł ukryć swój wstyd i nieszczęście, przemówił tonem władzcy, domagającego się panowania i państwa.

To nowe położenie Abd-el-Kadera, jest nader ciekawém w dziejach widowiskiem. Wojna prowadzona dotąd przez Francuzów musi przybrać całkiem inną postać, i wszystko zdaje się wróżyć, że rząd francuzki przyjmie całkiem odmienny zaczepny i odporny systemat.

Potrzeba nieodbicie wejść w niektóre etnograficzne szczegóły, aby pojąć to poruszenie, jakie się odbywa w téj chwili na granicach Marokkańskiego cesarstwa.

Prowincya Orańska, czyli raczéj poprzedni Tlemzeński Agalik, zamieszkany jest przez Arabów i Kabylów, czyli Berberów, potomków Libijskiego szczepu, jako też przez mieszańców, pochodzących od obu tych plemion. Wszystkie też same żywioły znajdują się i w innych częściach Algieryi, i w ogólności na całéj przestrzeni Magrebu; okolice zaś Tafny, są niejako środkowym ich punktem. Zbliżenie to wyjaśniają nam dzieje. Kraina ta, można powiedzieć, więcéj niż ktorakolwiek inna, wystawiona była w wiekach średnich na napaść rozmaitych narodów. Państwa Arabów i Berberów mieszają się tu w różnych kierunkach. I tak, po upadku Bagdadzkiego Kalifatu, widzimy władających tu Indrytów, pochodzących od Okbachów, Muzów, i innych ludów zaborczych, napływających z Arabii. Wkrótce na miejsce Indrytów, zjawia się xięstwo,

— Носится слухъ, что г-нъ Гизо, опасаясь со стороны г-на Тьера сильной оппозиціи, не хочетъ представить палатамъ проекта, о назначеніи содержанія герцогу Немурскому, будущему регенту государства; другіе же утверждаютъ, что министръ, будучи увѣренъ въ успѣхѣ, подастъ этотъ проектъ. Министръ внутреннихъ дѣлъ, г-нъ Дюшатель, старается теперь развѣдать между депутатами, кто изъ нихъ подастъ свой голосъ въ пользу проекта.

— Военный министръ потребовалъ заключенія совѣта своего департамента, — не должно ли генерала Левассера предать военному суду? Комитетъ назначенный для обсужденія сего вопроса, положилъ ожидать донесенія генералъ-лейтенанта Бедо, главнаго начальника константинской провинціи. Въ частныхъ письмахъ, полученныхъ изъ Константины, отъ 14-го с. м., увѣдомляютъ, что въ тотъ день, прибылъ туда генералъ Левавассеръ съ малымъ отрядомъ Спаговъ и африканскихъ стрѣлковъ. Пѣхота осталась въ Сетифѣ, и повидимому еще долго не будетъ въ состояніи выступить въ походъ. Изъ 2,500 чел. осталось только 250 здоровыхъ; однихъ труповъ привезено въ Сетифъ 283. Къ счастію солдаты наши приняты были Арабами съ большимъ радушіемъ, и могутъ отдохнуть послѣ изнурительныхъ трудовъ. Претерпѣнное бѣдствіе должно отнести къ безпорядку, дошедшему до крайности, послѣ оставленія колонны начальникомъ; не должно однакоже упускать изъ вида того, что генералъ Левассеръ дѣйствовалъ въ гористыхъ мѣстахъ, возвышающихся на 4,500 футовъ надъ уровнемъ моря.

— Въ Альжирѣ, всѣ опасаются на счетъ участи дивизіи генерала Арбувиля, о которой съ послѣднихъ чиселъ Декабря мѣсяца, не имѣется никакихъ свѣдѣній. Абд-эль-Кадеръ двинулся въ пустыню, въ направленіи къ югу-западу отъ Маскары.

— Изъ Джиджели сообщаютъ о новыхъ несчастіяхъ. 5 числа, около 3 часовъ по полудни, во время сильной грозы, ударилъ громъ въ блокгаузъ Вале, и зажегъ 4 пороховые ящика, которые съ ужаснымъ трескомъ взорваны были на воздухъ. Подоспѣвшіе туда люди нашли нѣкоторыхъ изъ находившихся тамъ 10 ти человѣкъ совершенно убитыми, а нѣкоторыхъ опасно изувѣченными.

— Генералъ Ламорисьеръ находился 11 числа при Джебель-Монзскихъ горахъ, наблюдая тамъ за движеніемъ Абд-эль-Кадера. Отрядъ конницы подъ начальствомъ генерала Юсуфа, распущенъ, и разныя части онаго прибыли обратно на свои квартиры, для отдыха послѣ понесенныхъ трудовъ. Самъ генералъ Юсуфъ прибылъ 9-го числа въ Альжиръ.

— Въ Оранѣ дѣлаютъ приготовленія къ военному походу. Въ Джемма-Газаутѣ построены будутъ бараки на 10,000 чел., и 1,500 лошадей. Лагерь распо-

— Krąży pogłoska, że P. Guizot, świadomy silnéj opozycyi P. Thiers, zamierza nie przedstawiać Izbom uposażenia dla Xięcia Nemours, jako przyszłego Rejenta; inni zaś utrzymują, że pomieniony Minister, będąc pewnym większości, przeprowadzi szczęśliwie ten projekt. Minister spraw wewnętrznych, Hr. Duchatel, zajmuje się w obecnéj chwili zbadaniem każdego deputowanego, czy będzie w tém za Ministrami głosował.

— Minister wojny zażądał opinii najznakomitszych członków swego wydziału, czyliby nie należało oddać pod sąd wojenny Jenerała Levasseur. Komitet do roztrząsania téj kwestyi wybrany, postanowił jednak oczekiwać wprzód na raport Jenerał-Porucznika Bedeau, głównego dowódzcy prowincyi Konstantyny. Z listów pisanych z pomienionego miasta w dniu 14-m, powzięliśmy wiadomość, że w tymże dniu przybył tam Jenerał Levasseur, ze słabym oddziałem Spahów i strzelców Afrykańskich. Piechota pozostała w Setifie, i jak się zdaje, długo nie będzie mogła wyjść w pole. Z 2,500 ludzi, pozostało tylko 250 zdrowych; samych zaś trupów zwieziono 283 do Setifu. Na szczęście żołnierze nasi zostali najgościnniéj od Arabów przyjęci, łacniéj zatém po znojach wypoczną. Klęskę poniesioną należy przypisać nieporządkowi, który doszedł do najwyższego stopnia, gdy dowódzca kolumnę opuścił; nienależy także i o tém zapominać, że Jenerał Levasseur działał w okolicy górzystéj, wzniesionéj o 4,500 stóp nad powierzchnią morza.

— W Algierze panuje troskliwa obawa o dywizyą Jenerała Arbouville; od końcu bowiem grudnia nie ma żadnéj o niéj wiadomości. Abd-el-Kader udał się na pustynię w kierunek zachodnio-południowym od Maskary.

— Z Dżidżeli donoszą o nowego rodzaju nieszczęściu. Dnia 5-go stycznia, około godz. 3-éj po południu, w czasie gwałtownéj burzy, uderzył piorun w blokhaus Valée i zapalił 4 skrzynie ammunicyi, która z strasznym hukiem wyleciała w powietrze. Gdy pośpieszono na ratunek, znaleziono 10 znajdujących się tam ludzi częścią nieżywych, częścią niebezpiecznie poranionych.

— Jenerał Lamoricière znajdował się d. 11 pod górami Dżebel Maiz, dając baczenie na obróty Abd-el-Kadera. Kolumna jazdy pod dowództwem Jenerała Jussuf, została rozwiązana, i różne składające ją oddziały powróciły do swych miejsc załogowych, dla wypocznienia po doznanych trudach. Sam Jenerał Jussuf przybył d. 9 do Algieru.

— W Oranie czynią przygotowania do wyprawy, która wyjdzie na wiosnę. W Dżemma Gazauat stawione będą baraki dla 10,000 ludzi i 1,500 koni. Miejsce na obóz o-

ствуютъ здѣсь Идрисситы, которые происходятъ отъ Окбековъ, Музъ и другихъ завоевателей, нахлынувшихъ изъ Аравіи. Вскорѣ, вмѣсто Идрисситовъ, является княжество, основанное Кеминъ-бенъ-Меналомъ. Потомъ мы видимъ эмира Юсуфъ-бена-Ташефина, предводителя Берберовъ. Алмогады, какъ говорятъ въ Европѣ, или послѣдователи Абдъ Аллаха-Эль-Мохди, продолжали, подъ другимъ названіемъ, то же господство. Они, въ свою очередь, уступили мѣсто Бени-Меринамъ или Бени-Зіанамъ, другой Кабильской династіи, которая была ниспровергнута Мехалами, то есть Арабами. Всѣ сіи перевороты, быстро слѣдовавшіе одинъ за другимъ, не разъ производили смѣшеніе разнородныхъ племенъ: отсюда произошелъ и смѣшанный характеръ, представляемый жителями сей полосы, столь часто потрясаемой возмущеніями.

Абд-эль-Кадеръ, уведя часть сихъ племенъ съ собою въ Марокко, привлекъ, повидимому, на свою сторону и двѣ главныя тамошнія породы. Можно сказать, что по договору, заключенному въ Тафнѣ, онъ сталъ властелиномъ всего этого населенія. Вотъ фактъ, весьма замѣчательный въ нынѣшнихъ обстоятельствахъ. Арабы и Кабилы очутились въ чертѣ его агаликовъ; но онъ еще не вовлекалъ ихъ ни въ одно изъ тѣхъ движеній, въ которыхъ опи, повидимому, смѣшиваются между собою. Если же Кабилы и сражались вмѣстѣ съ Арабами, то единственно для защиты своихъ горъ. Священная война „джехадъ" не могла вызвать ихъ, какъ вызвала ихъ сосѣдей, изъ

założone przez Kemin-ben-Menala. Po nim idzie Emir Jussuf-ben-Taszefin, przywódzca Berberów. Almohadowie, jak ich zowią w Europie, czyli następcy Abd-Allaha-el-Mohdi, przedłużali pod inném nazwaniem toż samo panowanie, dopóki w kolei czasu, nie ustąpili miejsca Beni-Merinom czyli Beni Zianom, drugiéj Kabylskiéj dynastyi, którą obalili Mechalowie, to jest Araby. Wszystkie te przemiany następowały szybko jedna po drugiéj, i nieraz łączyły z sobą różnorodne plemiona: stąd powstał ów mięszany charakter, dający się postrzegać w mieszkańcach różnych okolic tego kraju, wstrząsanego tak często wznawiającemi się coraz zaburzeniami.

Abd-el-Kader uprowadzając z sobą do Marokko część tych pokoleń, przeciągnął widocznie na swą stronę i dwa główne tameczne szczepy; i można powiedzieć, że skutkiem układu zawartego w Tafnie, stał się panem całéj téj ludności. Jest to fakt nader ważny w dzisiejszych okolicznościach. Arabowie i Kabylowie poruszyli się zarówno w jego agalikach; lecz on sam jeszcze nie wciągał ich do żadnego z owych poruszeń, które ich prowadzą widocznie do zupełnego zlania się nawzajem. Dotąd, chociaż niekiedy Kabylowie walczyli wspólnie z Arabami, było to tylko w obronie swych gór; sama wojna święta „*Dżehad*" nie mogła wyzwać ich, jak wyzywała sąsiadów, w massie swoje

ложенъ будетъ на высотѣ, близъ которой находится источникъ здоровой воды.

— 18 числа с. м., получено въ Оранѣ отъ 14 числа извѣстіе изъ Тенеса, что генералъ Бюжо, возвратился туда послѣ экспедиціи въ Варенсерійскія горы. Французскія войска много перенесли трудовъ; большая часть багажа досталась въ руки Арабовъ, люди были изнурены, и лошади едва передвигали ноги.

brane jest na wzgórzu, w bliskości którego znajduje się źródło wybornéj wody.

— W Oranie odebrano 18-go b. m., wiadomości datowane 14-go z Tenes, dokąd Jenerał Bugeaud wrócił, po wyprawie między góry Warenseris. Wojsko francuzkie wiele ucierpiało od trudów; większa część bagażów wpadła w ręce Arabów, ludzie byli znużeni, a konie ledwie się na nogach utrzymać mogły.

28 *Января.*

Г. Беррье намѣревается предложить слѣдующую поправку для 5 и 6 статьи адресса: „Если миръ будетъ нарушенъ, по поводу противуположныхъ требованій двухъ могущественныхъ державъ, (Англіи и Соединенныхъ Штатовъ), тогда Франція предоставляетъ себѣ право наблюдать за ненарушимостію законовъ, которые на морѣ охраняютъ преимущества и достоинства союза между державами.

— Находящійся въ Парижѣ тунисскій посланникъ, по повелѣнію бея, учредилъ здѣсь заведеніе, на подобіе египетскаго, которое здѣсь существуетъ; двѣнадцать молодыхъ Тунисцевъ будутъ съ этихъ поръ воспитываться въ Парижѣ; бей принимаетъ на себя всѣ издержки. Шесть изъ нихъ поступятъ въ политехническое училище; трое будутъ учиться языкамъ, а трое медицинѣ; всѣ будутъ жить въ Парижѣ 6 лѣтъ.

— Одинъ изъ здѣшнихъ журналовъ утверждаетъ, что политика англійскаго и французскаго кабинетовъ, касательно дѣлъ Ла-Платы, совершенно измѣнилась, и что англійское министерство, по ходатайству г на Гизо, постановило прекратить вооруженное вмѣшательство противу Розаса.

— Князь Полиньякъ получилъ позволеніе жить въ Версали, и купилъ себѣ уже домъ.

— Іезуиты не навсегда оставили свой домъ на почтовой улицѣ; теперь они снова поселились тамъ въ значительномъ числѣ, и снова устроиваются.

— Вода въ Сенѣ, по причинѣ безпрерывныхъ дождей, поднялась до такой высоты, что судоходство по ней прекратилось.

Dnia 28 *stycznia.*

P. Berryer zamierza wnieść następną poprawkę do 5-go i 6-go paragrafu adressu: „Gdyby pokój został naruszony skutkiem sprzecznych roszczeń dwóch wielkich narodów, (Anglii i Stanów Zjednoczonych), w takim razie Francya zachowuje sobie prawo czuwania nad tém, aby nienaruszone zostały owe zasady prawa publicznego, które na morzu strzegą swobody i godności związków między narodami.“

— Znajdujący się w Paryżu Poseł Tunetański, urządził tu, z rozkazu Beja, podobny zakład do tego, jaki istnieje dla Egipcyan. Dwunastu młodzieńców Tunetańskich ma odtąd pobierać nauki w Paryżu, kosztem Beja, sześciu ma uczęszczać na kursa szkoły politechnicznéj, trzech poświęci się nauce języków, a trzech sztuce lekarskiéj; każdy z nich zabawi w Paryżu lat sześć.

— Jedno z pism tutejszych utrzymuje, że polityka gabinetów Anglii i Francyi, co do kwestyi La-Plata, zupełnie się zmieniła, i że ministerstwo angielskie, w skutku przedstawień P. Guizot, postanowiło zaprzestać dalszéj zbrojnéj interwencyi przeciw Rozasowi.

— Xiążę Polignac otrzymał pozwolenie mieszkania w Wersalu, i tamże kupił sobie dom.

— Jezuici nie na zawsze opuścili swój dom przy ulicy Pocztowéj, teraz bowiem w znacznéj znowu osiedli tam liczbie i na nowo się urządzają.

— Sekwana, z powodu ciągłych deszczów, tak mocno wezbrała, że wszelka żegluga jest przerwana.

Англія

Лондонъ, 26 *Января.*

Рѣчь Сэръ Роберта Пиля, произнесенная имъ въ нижней палатѣ во время преній по адрессу, 22 го Января, возбуждаетъ общее сочувствіе народа, и составляетъ предметъ разсужденій всѣхъ журналовъ, которыми, исключая органа Ультра Тори, единодушно она одобряется. И въ самомъ дѣлѣ, рѣчь сія чрезвычайно важна въ двойномъ отношеніи: нравственномъ и политическомъ; она обнаруживаетъ основный характеръ англійскаго правительства и личный—перваго министра, и сверхъ сего, служитъ какъ бы вступленіемъ къ предстоящимъ перемѣнамъ въ

Anglia.

Londyn, 26 *stycznia.*

Mowa Sir Roberta Peel, którą miał w Izbie Niższéj przy rozprawach nad adressem d. 22 stycznia, wzbudza ogólne współczucie narodu i jest przedmiotem uwag wszystkich dzienników, które, wyjąwszy organa ultra-Torysów, zgodne jéj oddają pochwały. Jakoż mowa ta ma wielką dwojaką ważność: moralną i polityczną; wyświeca bowiem zasadniczy charakter angielskiego rządu i osobisty piérwszego Ministra, a oraz jest niejako wstępem do przyszłych zmian w polityce handlowéj, które teraźniejszy gabinet do skutku doprowadzić zamierza. Co do piérwszego, widzimy w niéj dowód, jak polityka rządu i oso-

---

деревнь. А теперь, они тронулись съ своихъ мѣстъ, и потянулись къ Марокку, какъ будто всегда вели кочевную жизнь.

Кабилскій или Берберскій элементъ занимаетъ важное мѣсто въ эмиграціи; въ ней приняли участіе Бени-Ахмеры, Трарахи, Тлемсенскіе Джебеліи, Месирды и Суаліи. Представителями Арабскаго элемента могутъ назваться Гозели, Уледы-Ріахи и остатки Хашемовъ. Элементъ смѣшанный, или Берберо-Арабскій, представляютъ Уллъ-Азы, которыхъ жизнь и обычаи, равно какъ и преданія, указываютъ на это общее происхожденіе.

Если бы сіи племена были также многочисленны, какъ за нѣсколько лѣтъ, то общая военная ихъ сила, по достовѣрнымъ исчисленіямъ, простиралась бы до 80,000 чел. пѣхоты и кавалеріи. Но такъ какъ многіе изъ этихъ племенъ понесли значительны потери во время послѣднихъ военныхъ дѣйствій, и такъ какъ не льзя допустить, чтобы все ихъ народонаселеніе, вмѣстѣ съ женами, дѣтьми и невольниками отправилось съ Эмиромъ, то число дѣйствительныхъ эмигрантовъ должно быть уменьшено на половину. Но и въ такомъ даже случаѣ, подкрѣпленіе, пріобтаемое такимъ образомъ Эмиромъ, не должно считать малозначительнымъ; и эти 40,000 вооруженныхъ людей, которыхъ онъ уводитъ за собою, скрываясь самъ отъ французскаго оружія, составляютъ для него, безъ сомнѣнія, лучшую выгоду, чѣмъ какую могла бы доставить одержанная имъ побѣда. Самыя

siedliska, i emigrujących do Marokko, jak gdyby zawsze wiedli życie koczujące.

Żywioł Kabylski czyli Berberyjski zajmuje ważne miejsce w rzeczonéj emigracyi. Plemiona tego szczepu, które mają w niéj udział, są następujące: Beni-Achmery, Trarachy, Tlemzeńscy Dżebele, Mesirdy i Suale. Reprezentantami żywiołu Arabskiego są: Chozele, Uled Riahy i resztki Haszemów. Żywioł zmięszany, czyli Berbero-Arabski, przedstawia pokolenie Ull-Azów, których sposób życia i obyczaje, równie jak i historyczne podania, wykazują ten wspólny początek.

Jeśliby wszystkie te pokolenia, były tak liczne jak przed laty kilku, natenczas ogólna ich siła wojenna, podług wiarogodnych obliczeń, wynosiłaby do 80,000 piechoty i jazdy. Że jednak wiele z tych plemion poniosło znaczne straty w czasie ostatnich wojen; a powtóre, iż nie można przypuścić, aby cała bez wyjątku ich ludność, wraz z żonami, dziećmi i niewolnikami, udała się za Emirem: liczbę przeto rzeczywistych wychodzców, możnaby ograniczyć najmniéj do połowy. Ale i w tym nawet razie, pomoc, jaką przez to Emir nabywa, nie jest wcale małoznaczącą; a 40,000 ludzi zbrojnych, których uprowadza za sobą, uchodząc sam przed orężem francuzkim, jest dlań większą bezwątpienia korzyścią, niżby było odniesione zwycięztwo. Same nawet niewiasty i dzieci wojowników, które także do emigracyi należą, jakkolwiek są dla niéj raczéj ciężarem niżli podporą, wpływają jednakże znacznie na podniesienie moralnego jéj charakteru i poli-

торговой политикѣ, которыя теперешній кабинетъ предполагаетъ привести въ исполненіе. Относительно перваго, мы видимъ въ ней доказательство, какъ политика правительства и личное мнѣніе составляющихъ оное государственныхъ мужей въ Англіи, подчиняются общему мнѣнію народа, и измѣняются смотря по надобностямъ его: не для поддержанія только собственныхъ видовъ или власти, но для сохраненія общаго блага, съ пожертвованіемъ даже иногда собственныхъ своихъ выгодъ и интерессовъ. Сэръ Робертъ Пиль, бывшій до того усерднымъ приверженцемъ охранительныхъ пошлинъ, нынѣ не колеблется объявить откровенно, что по опыту узнаетъ онъ, что въ мнѣніи своемъ ошибался, и что готовъ повиноваться требованіямъ своихъ противниковъ, такъ какъ рѣшительно убѣдился въ ихъ справедливости. ,,Признаніе свое, — слова оратора, — я не считаю для себя униженіемъ. Я не имѣю столь высокаго понятія о человѣческомъ умѣ, дабы въ отысканіи истины и избраніи ведущаго къ ней пути онъ не могъ ошибаться или заблуждаться. Униженнымъ я призналъ бы себя развѣ только тогда, когда я опасался бы открыть то, что нынѣ исповѣдую, чтобы не обвиняли меня въ непостоянствѣ.“ За симъ министръ разсказывалъ поочередно тѣ обстоятельства, которые довели его до перемѣны понятій въ этомъ отношеніи, и сдѣлались поводомъ министерскаго перелома. Послѣ сего, упомянувъ о важныхъ проектахъ по предмету торговой политики, и по отклоненіи упрековъ, будто бы онъ не обращалъ должнаго вниманія на пользу земледѣлія, Сэръ Робертъ Пиль возсталъ сильно противъ мнѣнія тѣхъ изъ своихъ приверженцевъ, кои думаютъ, что такъ какъ при ихъ помощи получилъ онъ власть, то и долженъ, изъ благодарности, защищать преимущества и пользы своей партіи. ,,Объявляю — сказалъ онъ — разъ на всегда, передъ лицемъ палаты и всей націи, что я непризнаю себя обязаннымъ благодарностію въ отношеніи какой либо партіи, за то, что она заставила меня принять тяжесть и труды высокаго моего поста. Власть, сама по себѣ, не имѣетъ для меня ни какой прелести; право раздавать достоинства и чины, возбуждаетъ только недоброжелательство и гнѣвъ. Польза ея заключается лишь въ томъ, что открываетъ обширнѣйшее поле къ трудамъ для блага отечества. Сверхъ сей единственной цѣли, я не имѣю никакихъ собственныхъ видовъ. Я служилъ четыремъ монархамъ, Георгу III и тремъ его преемникамъ; служилъ я имъ въ затруднительныя времена, и каждый съ милостивымъ снисхожденіемъ взиралъ на мои заслуги. Передъ каждымъ однако же объявлялъ я откровенно, съ чувствомъ непритворной благодарности, что есть только одна милость, одна честь, одна награда, которою могутъ удостоить меня, это прямое увѣреніе, что я служилъ имъ и государству какъ вѣрный

biste zdanie składających go mężów Stanu w Anglii, ulegają ogólnéj opinii narodu i zmieniają się według jego potrzeb: nie dla utrzymania tylko popularności swojéj lub władzy, lecz dla zabezpieczenia powszechnego dobra, z poświęceniem nieraz widoków i interesów własnych. Sir Robert Peel, który sam przedtém był gorliwym stronnikiem ceł ochronnych, nie waha się wyznać otwarcie, iż nauczony doświadczeniem poznaje, że się mylił w swém zdaniu, i że gotów jest uledz żądaniom swych przeciwników, skoro się o ich słuszności przekonał. ,,Wyznania które tu czynię — słowa są jego — nie mam wcale za upokorzenie dla siebie. Nie trzymam tak wysoko o rozumie ludzkim, ażeby w pojmowaniu prawdy i w wyborze dróg do niéj wiodących, nie mógł się omylić lub zbłąkać. Upokorzonym sam w sobie czułbym się dopiéro wtedy gdybym się lękał wyznać co wyznaję, iżby mię nie posądzono o zmienność.“ Tu Minister przebiega po kolei okoliczności, które go doprowadziły do zmiany wyobrażeń w tym względzie i stały się powodem przesilenia ministeryalnego. Następnie, po zapowiedzeniu ważnych wniosków w przedmiocie polityki handlowéj, i po odparciu zarzutów jakoby nie miał względu na interessa rolnicze, Sir Robert Peel powstaje z mocą przeciwko zdaniu tych ze swoich stronników, który sądzą, iż ponieważ za ich pomocą podniesiony został do władzy, obowiązany jest przeto przez wdzięczność stawać w obronie przywilejów i korzyści swego stronnictwa. ,,Oświadczam — rzekł — raz na zawsze w obec Izby i całego narodu, że się nie czuję do wdzięczności względem żadnego człowieka, ani względem żadnego stronnictwa, iż mię skłoniło do przyjęcia ciężarów i trudów wysokiego mojego stanowiska. Władza uważana sama w sobie niema dla mnie żadnego powabu: moc rozdawania zaszczytów i urzędów ściąga tylko nieprzyjaźń i gniewy. Cała jéj korzyść zależy na tém, iż otwiera obszerniejsze pole do pracy dla dobra ojczyzny. Prócz tego jedynego celu, nie mam żadnych własnych widoków. Służyłem czterem Monarchom, Jerzemu III i trzem jego następcom; służyłem im w trudnych czasach, i każdy łaskawém okiem raczył patrzeć na moje usługi. Każdemu jednak oświadczyłem otwarcie, z uczuciem najpowinniejszéj wdzięczności, iż jedna jest tylko łaska, jeden zaszczyt, jedna nagroda, którą mi udzielić mogą, to jest, to jedno proste zapewnienie, iż służyłem im i krajowi jako wierny poddany i prawy obywatel. Kierować sterem rządu w dzisiejszych okolicznościach; przywieść do harmonijnéj jedności i poruszyć do wspólnego działania trzy sprzeczne z sobą żywioły konstytucyi naszéj; Monarchią, arystokracyą i reformowany Parlament, jest to nader trudne zadanie. Ono wszakże jest celem moim i nie sądzę, aby było w sprzeczności z zasadami prawdziwego konserwatyzmu. Bydź uwolnionym zaszczytnie od téj wielkiéj i ciężkiéj powinności, która o wiele moje duchowe i fizyczne siły przewyższa, byłoby dla mnie największą łaską, nie karą. Póki atoli jestem piérwszym Ministrem, powtarzam, iż się nie czuję obowiązanym niewolniczo względem żadnego czło-

---

даже женщины и дѣти воиновъ, принадлежащія также къ эмиграціи, хотя для ней составляютъ скорѣе отягощеніе нежели подпору, производятъ однакоже не маловажное вліяніе на усиленіе нравственнаго характера оной и политическаго положенія Эмира. Онъ не только уже предводитель арміи, но и начальникъ народа; ибо не однѣ только войска, но и весь народъ приходитъ въ движеніе по гласу его, окружаетъ его и слѣдуетъ за нимъ.

Но что же онъ предполагаетъ предпринять съ этимъ народомъ и съ этою арміею?

Часть Марокко, куда онъ вторгнулся съ своими племенами, удалена отъ центра имперіи и слабо зависитъ отъ Абд-ррахмана. Ничего не можетъ быть легче, какъ основать здѣсь государство, совершенно не зависимое отъ шерифовъ. Характеръ страны, духъ ея племенъ, старыя преданія Магреба, все здѣсь побуждаетъ къ этому предпріятію. Названіе Африки, происхожденіе котораго можно искать въ самомъ свойствѣ сего материка, вездѣ перерѣзаннаго и раздѣленнаго горами, приличнѣе, быть можетъ, этой части, нежели другимъ. Тутъ честолюбію Абд эль-Кадера представляется нѣкоторымъ образомъ цѣлая имперія. Правда, по послѣднему договору, заключенному съ Марокко, Французы имѣютъ право преслѣдовать его въ этой странѣ, но настигнутъ ли они здѣсь Эмира, — это совершенно другой вопросъ. Сія новая война, удаливъ Французовъ отъ главнаго центра владѣній, подвергла бы ихъ новымъ опасностямъ. Нельзя много полагаться и на содѣйствіе

tycznego stanowiska Emira. Nie jest on już teraz tylko wodzem wojska, ale i naczelnikiem narodu; nie samo bowiem tylko wojsko, ale i cały naród rusza się na głos jego, otacza go i postępuje za nim.

Ale cóż on zamierza czynić z tém wojskiem i z tym narodem?

Część Marokku, do któréj Abd el-Kader wkroczył ze swemi plemionami oddalona jest od środka cesarstwa, i prawie nie ulegająca władzy Abderramana; nic nie może być dlań łatwiejszego jak osnować tu nowe państwo, nie zależne zupełnie od Szeryfów. Charakter kraju, duch jego mieszkańców, starożytne podania Magrebu, wszystko go tu pobudza do tego przedsięwzięcia. Nazwanie Afryki, którego pochodzenia szukać można w saméj dzikiéj naturze tego kraju, wszędzie przerzniętego i rozdzielonego górami, stósuje się właściwiéj może do téj jego części, niż do innych. Dumnemu umysłowi Abd el Kadera, przedstawią się tu niejako całe cesarstwo. Prawda, iż podług ostatniego traktatu z Marokkiem, Francuzi mają prawo ścigać go i w tych granicach; ale czy doścignąć potrafią, to jest wcale inne pytanie. Nowa ta wojna, odciągając Francuzów od środka ich posiadłości, wystawiłaby ich na nowe niebezpieczeństwa; tém bardziéj, iż nie mogą nawet całkiem polegać na współdziałaniu Abderramana, jakkolwiek m to uroczyście obiecał. Następca Szeryfów, pomimo

подданный и доблестный гражданинъ. Управлять дѣлами при нынѣшнихъ обстоятельствахъ, — привести въ гармоническое единство и подвинуть къ совокупному дѣйствію три противныя другъ другу стихіи нашей конституціи: Монархію, аристократію и преобразованный парламентъ — весьма затруднительный вопросъ. Однакоже вопросъ этотъ составляетъ цѣль мою; и я не думаю, чтобы онъ былъ въ противорѣчіи съ правилами истиннаго консерватисма. Быть освобожденныхъ съ честію отъ сей великой и трудной обязанности, много превосходящей нравственныя и физическія мои силы, было бы для меня большею милостію а не наказаніемъ. Но пока я первый министръ, объявляю во второй разъ, что я не признаю себя обязаннымъ въ отношеніи какого либо члена или партіи, и не буду руководствоваться ни чѣмъ другимъ, кромѣ мысли объ общемъ благѣ государства.

— Въ собраніи ирландскихъ членовъ парламента, происходившемъ въ Дублинѣ подъ предсѣдательствомъ О'Коннеля, единодушно положено поддерживать въ палатѣ проектъ объ уничтоженіи хлѣбныхъ законовъ, и противиться предложенію о насильственныхъ мѣрахъ противъ возмутителей спокойствія въ Ирландіи.

28 *Января.*

Совѣщанія парламента. Засѣданіе верхней палаты 26 го Января Сегодняшнее засѣданіе открыто лордомъ канцлеромъ, чтеніемъ отвѣта Королевы на адрессъ палаты. Отвѣтъ этотъ заключалъ въ себѣ по обычаю, изъявленіе благодарности лордамъ, за привязанность ихъ къ престолу, а равно за желаніе ихъ содѣйствовать благу края. За симъ герцогъ Веллингтонъ, на вопросъ герцога Ричмонда, оправдывалъ свое поведеніе во время министерскаго перелома, не сказавъ ничего новаго послѣ свѣдѣній, сообщенныхъ по сему предмету сэръ Робертомъ Пилемъ, и лордомъ Джономъ Росселемъ. Въ заключеніе, герцогъ присовокупилъ, что хотя онъ и сопротивляется преобразованію закона о хлѣбѣ, однако же вступилъ въ кабинетъ поддерживающій сей законъ, потому что полагаетъ, что гораздо важнѣе существованіе кабинета, пользующагося довѣріемъ Королевы, нежели его мнѣніе по сему предмету. За симъ произносили рѣчи: маркизъ Лансдоунъ, графъ Реднорь, и герцогъ Букингамскій, который, возставая противъ всякаго рода измѣненій, назвалъ теперешнее правительство, правительствомъ торговой свободы. Пренія заключены были рѣчью гр. Абердина, въ коей онъ объявилъ, что по вопросу о зерновомъ хлѣбѣ, онъ во всемъ соглашается съ сэръ Робертомъ Пилемъ.

— 27 го числа, засѣданіе верхней палаты было непродолжительно, и пренія были неважны.

— *Засѣданія нижней палаты 26 и 27 Января.* Первое засѣданіе началось, какъ и въ палатѣ лордовъ, чтеніемъ отвѣта Королевы на адрессъ. За симъ

wieka i żadnego stronnictwa, i nie dam się powodować niczém innem, prócz względu na dobro kraju.“

— Na zgromadzeniu Irlandzkich członków parlamentu, w Dublinie, pod przewodnictwem O'Connella odbytém, jednozgodnie postanowiono popierać w Izbie zniesienie praw zbożowych, a oprzeć się gwałtownym środkom projektowanym przeciw wichrzycielom spokojności w Irlandyi.

Dnia 28 *stycznia.*

Obrady Parlamentu Posiedzenie Izby Wyższéj w dniu 26 m stycznia. Posiedzenie dzisiejsze otwarte zostało przez Lorda Kanclerza, odczytaniem odpowiedzi Królowéj na adress Izby. Odpowiedź ta zawierała jak zwykle, wynurzenie podziękowania Lordom za ich przywiązanie do tronu, oraz życzenie spólnego działania dla dobra kraju. Następnie Xiążę Wellington, zagadniony przez Xięcia Richmond, usprawiedliwiał swe postępowanie w czasie przesilenia ministeryalnego, nie dodawszy nic nowego do wiadomości udzielonych już w tym przedmiocie przez Sir Roberta Peel i Lorda John Russel. W końcu Xiążę oświadczył, że chociaż sprzeciwiał się reformie prawa zbożowego, jednakże wstąpił do ministerstwa popierającego tę reformę, sądząc, że ważniejszém jest istnienie gabinetu, który posiada zaufanie Królowéj aniżeli osobiste jego zdanie w tym przedmiocie, a nawet niż samten przedmiot. Daléj zabierali głos: Margrabia Lansdowne, Hrabia Radnor i Xiążę Buckingham, który powstając na wszelkie zmiany, nazwał rząd teraźniejszy rządem rewolucyi handlowéj. Rozprawy zamknięte zostały mową Hr. Aberdeen w któréj oświadczył że zgadza się zupełnie w kwestyi prawa zbożowego z Sir R. Peel.

— W dniu 27-m Izba Wyższa krótko obradowała, a rozprawy były małoważne.

— *Izba Niższa. Posiedzenie w dniach 26-m i 27 m stycznia.* Obrady dnia piérwszego rozpoczęte zostały, podobnie jak w Izbie Lordów, odczytaniem przez mówcę

Абдеррамана, торжественно имъ обѣщанное. Наслѣдникъ Шерифовъ, при всемъ своемъ могуществѣ, встрѣтитъ большія затрудненія. Его народы не пойдутъ за нимъ на нечестивую войну, которая должна смѣшать христіанскія знамена съ исламскими. Это доставило бы сыну Махи-эдь-Дина случай провозгласить его лишеннымъ престола, и напомнить, что въ Мароккѣ господствовала нѣкогда династія Марабутовъ.

Остановясь не въ большомъ состояніи отъ французской границы, раскинувъ свои шатры по близости Бени-Снассеновъ, Абд-эль-Кадеръ надѣется положить здѣсь начало своему государству; онъ можетъ дѣйствовать въ одно время и на французскія владѣнія и на имперію Абдеррамана Съ равнинъ Ушды, нынѣ имъ занимаемыхъ, ему легко будетъ двинуться на Фезъ. Религіозныя воспоминанія, соединенныя съ его именемъ, идеи и страсти, имъ воспламеняемыя, помогутъ ему въ столь важномъ предпріятіи. Впрочемъ ему довольно будетъ взять съ собою всадниковъ и пѣхотинцевъ, выведенныхъ изъ Альжиріи, чтобы восторжествовать надъ всѣми затрудненіями. Послѣ занятія Феза, онъ не менѣе легко овладѣлъ бы сосѣдственнымъ Мекинесомъ, то есть, пріобрѣлъ бы лучшую половину Имперіи Абдеррамана, всю часть обращенную къ Европѣ и прилегающую къ Гибралтарскому проливу Это предпріятіе не такъ трудно, какъ съ перваго взгляда кажется. Изъ того, что мы теперь знаемъ объ Мароккской Имперіи, явствуетъ, что она колеблется въ

swéj całéj potęgi, może spotkać w tém wielkie zawady. Naród nie rad pójdzie za nim na wojnę, mającą łączyć chrześciańskie znamiona ze świętą w jego oczach chorągwią Islamizmu. Wojna ta, mogłaby dać powód synowi Mahi ed-Dina, ogłosić go niegodnym tronu i przypomnieć jego ludowi, że dynastya Marabutów panowała już niegdyś w Marokko.

Zatrzymawszy się niedaleko od francuzkiéj granicy, rozbiwszy swoje namioty w pobliżu Beni Snassenów. Abd-el Kader spodziewa się znaleść tutaj początek swojego państwa; może działać zarazem i przeciw posiadłościom francuzkim i przeciw cesarstwu Abderramana. Z równin Uszdy, które teraz zajmuje, łatwo mu dostać się do Fezu. Religijne wspomnienia, połączone z własném jego imieniem, wyobrażenia i namiętności, które rozszerzać i podżegać umie, dopomogą mu do tak ważnego przedsięwzięcia. Zresztą, dosyć mu będzie wziąść z sobą jeźdźców i pieszych, uprowadzonych z Algieryi, aby wszelkie zapory przełamać. Po zdobyciu Fezu, nie mniéj łatwo opanowałby sąsiedni Mekiness, to jest najlepszą połowę państw Abderramana całą część obróconą ku Europie i dotykającą ciaśniny Gibraltarskiéj. Przedsięwzięcie to nie jest tak trudne, jakby się może na piérwszy rzut oka zdawało. Z tego co wiemy teraz o państwie Marokkańskiém, widać jasno, że się chwieje w swoich posadach, i że się w niém gotują rozruchy. Jakkolwiek wieści o tém mogą bydź przesadzone, ludzie wszakże znający najlepiéj Afrykę, przyjmują za rzecz pewną, że Abd-el-Kader może mieć i

статсъ-секретарь Ирландіи, Сэръ Фрименалъ, потребовалъ открытія кредита въ 50,000 фунт. ст. на публичныя работы въ Ирландіи, въ облегченіе общаго недостатка. Требованіе это принято. Наконецъ палата, приступила къ разсмотрѣнію внесеннаго сэръ Робертомъ Пилемъ предложенія, касательно учрежденія особаго комитета, который рѣшилъ бы, какимъ образомъ должны быть разсматриваемы, на засѣданіяхъ сего года билли о желѣзныхъ дорогахъ. Въ преніяхъ участвовали, кромѣ перваго министра: г-нъ Джизборнъ, Сэръ Г. Грей, Сэръ Р. Инглисъ, Г. Боллеръ, Г. Гудзонъ, прозванный королемъ желѣзной дороги, и лордъ Джонъ Россель. Палата отсрочила засѣданіе, постановивъ учредить вышеозначенный комитетъ, съ тѣмъ, чтобы совѣщанія онаго происходили при запертыхъ дверяхъ.

— 27 го числа, палата была наполнена слушателями, по тому поводу, что Сэръ Робертъ Пиль имѣлъ объяснять предполагаемыя имъ мѣры, по предмету закона о хлѣбѣ, а равно преобразованія по части финансовъ и торговли. Кромѣ членовъ верхней палаты, на засѣданіи находились также: принцъ Альбертъ, герцогъ Кембриджскій, графъ Жерсей и др. По представленіи ораторомъ прошенія нѣсколькихъ членовъ, палата, преобразовалась въ комитетъ, для разсмотрѣнія торговой и финансовой политики государства. Президентъ, г-нъ Гринъ прочелъ соотвѣтственные параграфы тронной рѣчи, на которые отвѣчалъ г-нъ Сэръ Робертъ Пиль рѣчью, продолжавшеюся четыре часа, изъясняя въ оной свои предположенія объ измѣненіи существующей до сего времени системы торговли, а именно закона о хлѣбѣ. Министръ повторилъ сначала то, что уже говорилъ на предшествовавшихъ засѣданіяхъ, касательно выгодъ свободной торговли, и объявилъ, что такъ какъ предохранительная система не совершенно благопріятствуетъ пользамъ края, то онъ предполагаетъ предложить измѣненія, не только касательно земледѣлія, но равно торговли и фабрикъ. На этомъ основаніи Сэръ Робертъ Пиль предлагалъ, или совершенную отмѣну, или значительное уменьшеніе пошлины съ сырыхъ матеріяловъ, шерстяныхъ, полотняныхъ и бумажныхъ издѣлій, бумаги, ковровъ, металлическихъ издѣлій, выдѣланныхъ кожъ, обуви, шляпъ, соломенныхъ плетенокъ, хлѣбнаго вина, другихъ напитковъ и сахара. Въ другой главной части рѣчи, первый министръ изложилъ измѣненія предполагаемыя имъ въ пошлинахъ сопряженныхъ съ земледѣліемъ, а именно, отмѣну взноса съ травяныхъ семянъ, кукурузы, кукурузной муки и значительное пониженіе пошлинъ съ масла, соленой рыбы и пр. Что же касается собственно до закона о хлѣбѣ, то хотя предложеніе сэръ Роберта Пила, какъ онъ самъ сказалъ, неудовлетворитъ, ни желающимъ совершенной отмѣны закона, ни противящимся малѣйшимъ измѣненіямъ въ ономъ, но онъ про-

Izby odpowiedzi Królowéj na adress. Następnie sekretarz stanu Irlandyi, Sir T. Fremantle, żądał otwarcia kredytu 50,000 f. s. na roboty publiczne w Irlandyi, a to w celu ulżenia nędzy powszechnéj. Żądanie to zostało przyjęte. W końcu Izba, z porządku dziennego, zajęła się roztrząsaniem podanego w zeszłym tygodniu przez Sir Roberta Peel wniosku, co do wyznaczenia osobnego komitetu, któryby wyrzekł, w jaki sposób bile kolei żelaznych na tegorocznych posiedzeniach rozbierane być mają. W rozprawach, oprócz piérwszego Ministra, brali udział, P. Gisborne, Sir G. Grey, Sir R. Inglis, P. Buller, P. Hudson, zwany królem kolei żelaznych i Lord John Russel. Izba odroczyła się, postanowiwszy mianować wyżéj wspomniony komitet, któryby obradował przy drzwiach zamkniętych.

— W dniu 27 m, Izba była nadzwyczaj napełnioną, a to z powodu, iż Sir Robert Peel miał objawić swe plany, w przedmiocie prawa zbożowego i reform finansowych i handlowych. Oprócz członków Izby Wyższéj, znajdowali się także na posiedzeniu, Xiążęta: Albert, Cambridge, Hrabia Jersey i inni. Po przedstawieniu przez mówcę petycyi kilku członków, Izba, według porządku dziennego, zamieniła się w komitet dla rotrząsania handlowéj i finansowéj polityki państwa. Prezydujący, P. Greene, odczytał stosowne paragrafy mowy tronowéj, które w czterogodzinnéj mowie rozwijał Sir R. Peel, wyjaśniając swe projekta zmiany dotychczasowego systematu handlowego, a mianowicie modyfikacyi praw zbożowych. Minister powtórzył naprzód w krótkości to, co wyrzekł już na poprzednich posiedzeniach względem korzyści swobody handlowéj, i oświadczył, że ponieważ systemat opiekuńczy nie zupełnie sprzyja interessom kraju, zamierza przeto zaprowadzić w nim niektóre zmiany, stosując je nie tylko do rolnictwa, ale też do handlu i fabryk. Opierając się więc na téj zasadzie, Sir R. Peel projektował jeśli nie zniesienie zupełne, to przynajmniéj znaczne zmniejszenie cła, od materyi surowych wyrobów wełnianych, lnianych i bawełnianych, papierów, kobierców, towarów metalowych, skór garbowanych, obuwia kapeluszy, plecionek słomianych, wódki i innych napojów i cukru. W drugiéj głównéj części mowy, piérwszy Minister wyjaśniał zmiany, jakie zamyśla wprowadzić w cłach mających związek z rolnictwem, a mianowicie: zupełne zniesienie opłaty od nasion trawiastych, kukurydzy, mąki kukurydzowéj, a znaczne zniżenie cła, od masła, séra, ryb solonych i t. p. Co się tyczy właściwych praw zbożowych, oświadczył Sir R. Peel, iż chociaż wniosek jego nie zadowoli może ani żądających zupełnego zniesienia tego prawa ani sprzeciwiających się najmniejszéj jego zmianie, jednakże probuje pogodzenia wszechstronnych interessów, proponując tymczasowo modyfikacyą tylko praw zbożowych, która po trzech dopiéro latach na zupełną swobodę przywozu zboża ma się zamienić. Modyfikacya ta, mająca trwać od 1 go lutego b. r. do tegoż dnia 1849 r., zasadza się na nowéj

---

своемъ основаніи, и что въ ней готово вспыхнуть возмущеніе. Какова бы ни была достовѣрность этого извѣстія, но люди изучившіе Африку принимаютъ за истину, что Абд эль-Кадеръ можетъ имѣть, и дѣйствительно имѣетъ виды на корону Марокской Имперіи. Если бы эта надежда его сбылась, тогда могущественный и сильный духъ его, вдохнулъ бы, безъ сомнѣнія, новую жизнь и двинулъ бы фанатическимъ восторгомъ сіе исполинское, но мертвое и окоченѣвшее, тѣло Магреба. Вся сѣверная Африка возстала бы при провозглашеніи священной войны, за исключеніемъ развѣ тунисскаго бейлыка, который впрочемъ недолго устоитъ при всеобщемъ волненіи. Такимъ образомъ явилось бы вдоль Атласа новое могущественное государство, которое рано ли поздно ли должно было бы поглотить французскія владѣнія.

Противъ этихъ то предусматриваемыхъ происшествій, французское правительство положило дѣйствовать рѣшительно, повелѣвая маршалу Бюжо, чтобы онъ, усмиривъ смятенія въ Альжиріи, преслѣдовалъ Эмира въ марокскихъ границахъ, и недалъ бы ему времени развить предначертанные имъ планы. Нѣкоторые же французскіе публицисты почитаютъ лучшею, для достиженія сего, мѣрою, возбужденіе внутренней войны въ Мароккѣ, посредствомъ подстреканія вѣковой ненависти двухъ племенъ, Арабовъ и Берберовъ, на соединеніи и примиреніи коихъ Абд-эль-Кадеръ основываетъ свои надежды. Такова была, въ древности, политика Римлянъ!

ma rzeczywiście zamiary opanowania cesarskiego tronu w Marokko. Jeśliby się ta nadzieja jego ziściła, potężny i ognisty duch jego, natchnąłby niewątpliwie nowém życiem i poruszył fanatycznym zapałem to olbrzymie, ale martwe i skrzepłe ciało Magrebu. Cała północna Afryka powstałaby na hasło wojny religijnéj, wyjąwszy może Bejlik Tunetański, który też z resztą nie miałby dosyć siły oprzeć się ogólnemu poruszeniu. Tym sposobem utworzyłoby się wzdłuż Atlasu nowe potężne państwo, które prędzéj czy późniéj musiałoby pochłonąć posiadłości francuzkie.

Przeciw takimto przewidywanym wypadkom, rząd francuzki przedsiębierze działać stanowczo, polecając Marszałkowi Bugeaud, aby po uspokojeniu poruszeń w Algieryi, ścigał Emira w granicach Marokkańskich i nie dozwalał mu czasu do rozwinięcia osnowy swych planów. Niektórzy zaś publicyści francuzcy, za najlepszy ku temu środek uważają obudzenie w Marokko wojny domowéj, przez podżeganie odwiecznéj nienawiści dwóch plemion, Arabów i Berberów, na których właśnie połączeniu się i zgodzie, Abd-el Kader swe nadzieje opiera. Ta była przed wiekami polityka Rzymian!

буетъ согласить общія выгоды, предлагая нѣкоторыя измѣненія въ законѣ, которыя, въ теченіе трехъ лѣтъ, преобразуются въ дозволеніе безпошлиннаго ввоза хлѣба. Измѣненія сіи, имѣющія продолжиться съ 1 Февраля с г по 1 Февраля 1849 г, основываются на тарифѣ пошлины съ пшеницы, соразмѣрно коей имѣютъ быть установлены пошлины и съ прочихъ статей. И такъ когда квартеръ пшеницы будетъ стоить меньше нежели:

48 шилинговъ, пошлина съ онаго составитъ						10	шил.
49	,,	,,	,,	,,	,,	9	,,
50	,,	,,	,,	,,	,,	8	,,
51	,,	,,	,,	,,	,,	7	,,
52	,,	,,	,,	,,	,,	6	,,
53	,,	,,	,,	,,	,,	5	,,

когда же квартеръ будетъ стоить болѣе 53 шил. тогда постоянная пошлина будетъ составлять 4 шил. Съ этою мѣрою сопряжены отмѣна или уменьшеніе разныхъ налоговъ на помѣстныя владѣнія. Послѣ изъясненія послѣдствій, проистекающихъ отъ предполагаемыхъ измѣненій, министръ требовалъ, чтобы пренія по сему предмету начались 3 Февраля; но послѣ, согласно съ предложеніемъ г на Милеса и членовъ палаты, срокъ для разсмотрѣнія сего вопроса, назначенъ 9 Февраля, чѣмъ и окончилось засѣданіе.

— Послѣ завтра, въ Букингамскомъ дворцѣ, будетъ, подъ предсѣдательствомъ Королевы, засѣданіе тайнаго совѣта.

— Въ *Morning-Herald* пишутъ, что сухопутныя войска будутъ, какъ въ пѣхотѣ такъ и кавалеріи, усилены 14,000 чел.

— По полученнымъ изъ Нью-Iорка извѣстіяхъ, отъ 3 Января, тамъ нѣтъ ничего важнаго, кромѣ того, что переговоры по дѣламъ Орегона, до сихъ поръ еще не начались, и что вопросъ этотъ не будетъ рѣшенъ мирнымъ судомъ.

— Въ Вашингтонѣ не получено еще дальнѣйшихъ извѣстій о результатѣ посольства Г. Слиделя въ Мексику. Извѣстно, что въ этомъ краѣ господствуютъ смятенія, коимъ подалъ поводъ Генералъ Паредесъ, слѣдственно можно сомнѣваться на счетъ успѣха Г. Слиделя.

Испанія.

Мадритъ, 19 Января

Вчера, въ министерскомъ журналѣ *Heraldo*, помѣщено слѣдующее извѣстіе: „Люди, которымъ хорошо извѣстны государственныя дѣла, увѣряютъ насъ, что касательно брака Королевы ничего рѣшительнаго не постановлено; однако же извѣстно, что герцогъ Валенсіи сдѣлалъ кортесамъ явное по сему предмету предложеніе. Министры, какъ вѣрные слуги почтительно ожидаютъ изъявленія воли Королевы по дѣлу столь тѣсно сопряженному съ Ея счастіемъ, а это поведеніе ихъ, не смотря на неосновательныя порицанія другихъ, мы почитаемъ достойнымъ хвалы и подражанія.“

— 12-го с. м. прибылъ въ Корунь инфантъ Донъ Генрихъ, но по поводу непогоды онъ не могъ отплыть въ Ферроль. У квартиры его не поставлено почетнаго караула.

— Герцогъ Ріанзаресъ купилъ вблизи королевскаго дворца много домовъ, которые велѣлъ сломать, чтобы построить для себя на этомъ мѣстѣ новый домъ.

— Вчера, съ большою церемоніею погребли тѣло Дона Жуаса Марія Калатрава, который былъ однимъ изъ усерднѣйшихъ защитниковъ устава 1812 года. Въ 1823 г. будучи предсѣдателемъ кабинета, онъ отдалъ Французамъ Кадиксъ, и Фердинанду VII Королевскую власть. Въ 1835 году, возмутители въ Ла-Гранья, возвесли его опять на мѣсто предсѣдателя кабинета, а уставъ 1837 года можетъ почитаться его дѣломъ. Преобладаніе Эспартеро надъ гражданскою партіею, свело его съ политическаго поприща, но 1842 г. онъ снова вступилъ на оное, и при началѣ Сентябрскихъ смутъ, само произвольно занялъ мѣсто предсѣдателя Высшаго суда.

skali celnéj dla pszenicy, według któréj skala dla innych gatunków zboża stosunkowo ma być oznaczona. Skala ta jest następująca. Jeżeli kwarter pszenicy kosztuje niżéj

48 szylingów, opłata od niego wynosi					10	szylingów
49	,,	,,	,,	,,	9	,,
50	,,	,,	,,	,,	8	,,
51	,,	,,	,,	,,	7	,,
52	,,	,,	,,	,,	6	,,
53	,,	,,	,,	,,	5	,,

Jeżeli zaś cena kwarteru przejdzie 53 szyl., wówczas ma być opłata stała 4 szyl. Z powyższym środkiem połączone jest ulżenie lub zniesienie rozmaitych ciężarów, opartych na własnościach gruntowych. Po wykazaniu mogących skutków wyniknąć ze zmiany projektowanéj. Minister żądał, aby rozprawy w tym przedmiocie rozpoczęte były 3-go lutego; późniéj jednak, zgodnie z wnioskiem P. Miles i innych członków Izby, termin roztrząsania powyższych kwestyj naznaczono na dzień 9 ty lutego, i na tém zakończyło się posiedzenie.

— Pojutrze odbywać się będzie w pałacu Buckingham tajna rada, pod przewodnictwem Królowéj.

— *Morning-Herald* donosi, że siła lądowa ma być pomnożoną o 14,000 głów, tak w piechocie jako też i jeździe.

— Odbieramy wiadomości z New-York'u, dochodzące do 3-go stycznia. Nie zawierają one nic ważnego, wyjąwszy, że negocyacye o załatwienie kwestyi Oregonu, układy nie są jeszcze rozpoczęte, i że kwestya ta nie będzie oddaną pod sąd polubowny.

— W Washingtonie nie otrzymano dotychczas dalszych doniesień o skutku poselstwa P. Slidell do Mexyku. Wiadomo, że w tym kraju srożą się zamieszki, wywołane przez Jenerała Paredes; wątpić zatém należy, aby poselstwo P. Slidell uwieńczone zostało szczęśliwym skutkiem.

Hiszpania.

Madryt, 19 stycznia.

Ministeryalne dziennik *Heraldo* umieścił wczoraj, co następuje: „Dowiadujemy się od osób zwykle dobrze rzeczy świadomych, że co do kwestyi zamęźcia Królowéj nic więcéj pewnego nie postanowiono, nad wyraźne oświadczenie, dane kortezom przez Xięcia Walencyi. Ministrowie, z uszanowaniem i jako wierni sludzy, oczekują od Królowéj piérwszych kroków, tyczących się sprawy tak ściśle z Jéj szczęściem połączonéj, a postępowanie takowe, pomimo zarzutów samowolnych, jakie ktoś czynić może, uważamy za godne pochwały i naśladowania.“

— Infant Don Henryk przybył 12-go b. m, do Coruna; nie mógł jednak zaraz odpłynąć do Ferrol, z przyczyny burzliwego czasu. Przy mieszkaniu jego nie postawiono wcale straży honorowéj.

— Xiążę Rianzares zakupił znaczną ilość domów obok zamku Królewskiego, i takowe znieść rozkazał, dla zyskania miejsca na budowę pałacu.

— Dnia wczorajszego, pogrzebany został z wielką wspaniałością Don José Maria Calatrava, jeden z mężów najgorliwiéj broniących zasad ustawy z 1812 roku. Jako Prezes Ministrów, oddał on, 1823 roku, Kadyx Francuzom, a najwyższą władzę w ręce oswobodzonego Króla Ferdynanda VII-go. Wichrzyciele z la Granja podnieśli go, w 1836 roku, na nowo do godności Prezesa Ministrów, a ustawa z 1837 roku może być uważaną za jego dzieło. Groźna postawa Esparterego przeciw stronnictwu cywil emu usunęła go ze sceny politycznéj, na którą wstąpił znów w 1840 roku, obejmując samowolnie, przy rozpoczęciu powstania wrześniowego, prezesostwo sądu najwyższego.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гликсберга—Печ. позвол. 5-го Февраля 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*